

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมอภิปัญญา ของผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสระดับเริ่มต้น

The Use of Learning Activities to Promote French Beginning Learners' Metacognition

สิริจิตต์ เดชอมรชัย¹

Sirajit Dejamonchai

ชนยา ด่านสวัสดิ์²

Chanaya Darnsawasdi

บทคัดย่อ

การส่งเสริมอภิปัญญามีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ จัดการและตรวจสอบการเรียนรู้ของตน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมอภิปัญญาของผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสพื้นฐาน (ฟ.070) จำนวน 17 คน โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลจากการสังเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้ แบบประเมินตนเองและจากการสนทนากลุ่มผู้เรียนพบว่านักศึกษาสะท้อนว่าได้เรียนรู้วิธีการประเมินความคิดของตนเอง การจัดระบบความคิด และการวางแผนในการเรียนและการทำงานได้มากขึ้น อีกทั้งตระหนักถึงความสำคัญของงานที่ได้รับมอบหมายและสามารถทำงานจนสำเร็จลุล่วงได้ นอกจากนี้พบว่านักศึกษามีเจตคติต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศสอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งความตั้งใจในการมาเรียนภาษาฝรั่งเศส และรู้สึว่าการเรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ สามารถนำความรู้ไปใช้ได้

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้ อภิปัญญา กลวิธีการเรียนภาษาฝรั่งเศส

Abstract

Developing metacognition is crucial as it encourages learners to understand, manage and monitor their own learning process. The objective of this study was to assess metacognitive activities in the FR. 070 course with 17 students, using quantitative and qualitative methods. An analysis of diaries, self-evaluation reports and a focus group discussion revealed that the students were successful in evaluating their own ideas, systematizing their thoughts, creating their study plan and achieving more tasks. They also realized the importance of the assigned tasks and tried to achieve them. In addition, the students scored themselves 'very high' and 'highest' in terms of their attitude towards learning French. The students actively participated in class and realized the importance of learning French and its application in the real world.

Keywords: Learning Activities, Metacognition, French Learning Strategies

¹รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาภาษาและวัฒนธรรมตะวันตก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาและวัฒนธรรมตะวันตก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทนำ

แนวโน้มของการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา รวมทั้งประเมินค่าในสิ่งที่เรียนรู้ไป และสะท้อนความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ตนลงมือทำ (อมรา รสสุข, 2558) กระบวนการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความตื่นตัว (active learner) ในการเรียนรู้และรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง (learner autonomy) ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน เพราะผู้เรียนสามารถเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง และตระหนักถึงข้อบกพร่องของตน รวมถึงเรียนรู้กลวิธีที่จะทำให้ตนเองประสบความสำเร็จในการเรียนได้ (Carrell, 1989; Cyr, 1996)

ดังนั้นในแวดวงการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศจึงมีนักวิชาการจำนวนมากให้ความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาอภิปัญญา (metacognition) ของผู้เรียน ซึ่งจัดว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และเกิดความเข้าใจในกระบวนการรู้คิดของตนเอง ดังเช่น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ได้มีงานวิจัยเพื่อวิเคราะห์ความตระหนักในกลวิธีอภิปัญญาเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาริชาเอกภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (สมศักดิ์ สิทธิธิตกุล, 2541) ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้กลวิธีจับประเด็นสำคัญของบทอ่าน การสรุปความหลังการอ่าน การแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ และการอ่านซ้ำเมื่อไม่เข้าใจเนื้อหา นอกจากนี้ Chatpunnarangsee & Pookcharoen (2556) ได้สำรวจการใช้ยุทธวิธีการอ่านเชิงอภิปัญญาของนักศึกษาไทยทั้งกลุ่มวิชาเอกภาษาอังกฤษและกลุ่มวิชาเอกอื่นๆ ในขณะที่อ่านเนื้อเรื่องภาษาอังกฤษออนไลน์ ผลการศึกษาพบทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่างในการใช้ยุทธวิธีของนักศึกษาทั้งสองกลุ่ม อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่างานวิจัยดังกล่าวเป็นการศึกษาเฉพาะกลวิธี/ยุทธวิธีด้านการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษา

สำหรับการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสนั้น สิริจิตต์ เดชอมรชัย และชนยา ด้านสวัสดิ์ (2552) ได้ศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการเรียนภาษาฝรั่งเศสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 143 คน พบว่าโดยภาพรวมนักศึกษาใช้กลวิธีการจัดการและประเมินผลการเรียนด้วยตนเองมากที่สุด โดยนักศึกษาจากคณะศิลปศาสตร์และคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาจะใช้กลวิธีการจัดการและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด นักศึกษาจากคณะรัฐศาสตร์ใช้กลวิธีการเสริมและหาวิธีทดแทนสิ่งที่ไม่รู้มากที่สุด และนักศึกษาจากคณะเศรษฐศาสตร์ใช้กลวิธีการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นมากที่สุด นอกจากนี้พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 ใช้กลวิธีการจัดการและประเมินผลการเรียนด้วยตนเองมากที่สุด ในขณะที่นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 ใช้กลวิธีการเสริมและหาวิธีทดแทนสิ่งที่ไม่รู้มากที่สุด และนักศึกษาริชาเอกภาษาฝรั่งเศสและภาษาอังกฤษจะใช้กลวิธีการเรียนแตกต่างจากนักศึกษาริชาเอกอื่นๆ ทั้งนี้งานวิจัยดังกล่าวเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งมีได้มุ่งเน้นการพัฒนากลวิธีการเรียนแก่ผู้เรียน อีกทั้งงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมกลวิธีอภิปัญญาของนักศึกษาไทยที่เรียนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศนั้นยังมีอยู่จำกัดมาก

คณะผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมและพัฒนาอภิปัญญาของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดูแลและตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเอง

เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียนได้ ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยจึงได้ทำโครงการวิจัยนำร่องเพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมอภิปัญญาของนักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชา ๘.070 ภาษาฝรั่งเศสพื้นฐาน ซึ่งเป็นรายวิชาสำหรับนักศึกษาในคณะศิลปศาสตร์ และต่างคณะที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ภาษาฝรั่งเศสมาก่อน แต่สนใจที่จะเรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นวิชาเอกและวิชาโทต่อไป โดยคณะผู้วิจัยจะใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังเช่นในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยได้เพิ่มเติมการวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศสและการจัดสนทนากลุ่มผู้เรียน (focus group discussion) ด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลในการสรุปและอภิปรายผลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผลจากการศึกษาในครั้งนี้จะช่วยให้เห็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการรู้คิดของผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนที่ตื่นตัวและสามารถพึ่งพาตนเองได้ อันเป็นการเรียนรู้ที่ยั่งยืนตามกระบวนการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นี้ อีกทั้งจะเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสของสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศสให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมอภิปัญญาของผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสระดับเริ่มต้นในรายวิชา ๘.070 ภาควิชาภาษาและวัฒนธรรมตะวันตก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ทฤษฎีและหลักการ

1. ความหมายและองค์ประกอบของอภิปัญญา

นักการศึกษาหลายท่าน (ลักขณา สริวัฒน์, 2558; Rubin, 1981; Wenden, 1998) ได้ให้คำจำกัดความที่สอดคล้องกันว่าอภิปัญญา (metacognition) หมายถึง การตระหนักรู้ การควบคุมความคิด การประเมิน วางแผน และจัดระบบการคิดของตน เป็นความสามารถในการตรวจสอบการคิดของตน หรือเป็นการคิดเกี่ยวกับการคิด (thinking about thinking) เป็นการรู้ที่เราารู้สิ่งใดและเข้าใจสิ่งใด ซึ่งเป็นผลจากการที่บุคคลพยายามควบคุมการคิดของตน โดยสรุปว่าองค์ประกอบของอภิปัญญาประกอบด้วย 1) การตระหนักรู้ (awareness) ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับตัวผู้เรียนเอง (person) ว่าตนมีระดับความสามารถหรือรูปแบบการเรียนรู้อย่างไร ความรู้เกี่ยวกับงาน (task) เป็นความรู้เกี่ยวกับงานที่จะต้องเรียนรู้ รวมทั้งระดับความยากง่ายของงาน และความรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์/กลวิธี (strategy) ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ในการเรียนรู้งาน หรือสิ่งที่ต้องเรียนรู้ โดยขึ้นอยู่กับวัยของผู้เรียนด้วย และ 2) ความสามารถในการกำกับควบคุมตนเอง (self-regulation) เช่น การรู้ว่าจะทำงานที่ได้รับมอบหมายนั้นอย่างไร และเมื่อไร เป็นความสามารถในการกำกับตนเองในขณะที่ทำงาน รวมถึงการประเมินความพยายามในการทำงานซึ่งขึ้นอยู่กับการนำประสบการณ์มาใช้ด้วย

ในทำนองเดียวกัน Oxford (1990) และ O'Malley & Chamot (1990) กล่าวว่ากลวิธีอภิปัญญาในการเรียนภาษา (metacognitive strategies) นั้นเกี่ยวข้องกับการคิดในเรื่องกระบวนการเรียน การวางแผน การตรวจสอบควบคุมสิ่งที่ทำในการเรียน และการประเมินผลว่าได้เรียนรู้อะไรไปมากน้อยเท่าไร เป็นการจัดการดูแลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งประกอบด้วยกลวิธีการเรียนย่อยๆ อีก 7 อย่าง ได้แก่

1. การวางแผน (planning) เช่น การตรวจดูประเด็นหลักหรือความคิดหลักของงานที่ได้รับมอบหมาย การวางแผนในแต่ละส่วน แต่ละขั้นตอน การคำนึงถึงหน้าที่ทางภาษาที่จะต้องนำมาใช้ในการทำงาน
2. การมุ่งประเด็นความสนใจ (directed attention) ได้แก่ การตัดสินใจล่วงหน้าที่จะมุ่งประเด็นความสนใจไปที่กิจกรรมทางภาษาที่จะทำ รวมทั้งการรักษาระดับความสนใจนั้นไว้ในระหว่างทำกิจกรรมนั้นๆ
3. การเลือกประเด็นความสนใจ (selective attention) ได้แก่ การตัดสินใจล่วงหน้าที่จะเลือกมุ่งความสนใจไปยังลักษณะเฉพาะเจาะจงบางลักษณะ หรือรายละเอียดของสถานการณ์ที่จะช่วยให้การทำกิจกรรมทางภาษานั้นๆ สำเร็จลุล่วงด้วยดี
4. การจัดการตนเอง (self-management) เช่น การเข้าใจถึงสภาพต่างๆ ที่ช่วยให้ตนเองเรียนได้ดี และการจัดให้เกิดสภาพเหล่านั้นขึ้น การควบคุมการใช้ภาษาของตนเองเพื่อใช้ประโยชน์จากความรู้ที่มีอยู่ให้มากที่สุด
5. การตรวจสอบและดูแลตนเอง (self-monitoring) เช่น การตรวจสอบและแก้ไขความเข้าใจภาษา หรือการใช้ภาษาในการทำงานนั้นๆ ซึ่งสามารถจัดเป็นหัวข้อย่อยๆ ได้แก่ การตรวจสอบความเข้าใจ (comprehension monitoring) การตรวจสอบการใช้ภาษา (production monitoring) การตรวจสอบการฟัง (auditory monitoring) การตรวจสอบการดู (visual monitoring) การตรวจสอบสำนวนภาษา (style monitoring) การตรวจสอบกลวิธีการเรียน (strategy monitoring) การตรวจสอบการวางแผน (plan monitoring) การตรวจสอบซ้ำ (double-check monitoring)
6. การระบุปัญหา (problem identification) ได้แก่ ความสามารถในการเข้าใจและชี้ถึงสิ่งที่เป็นอุปสรรคในการทำงานหรือกิจกรรมทางภาษาที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
7. การประเมินผลด้วยตนเอง (self-evaluation) ได้แก่ การตรวจดูผลงานของตนในการใช้ภาษา ความคล่องและความถูกต้อง การตรวจดูความรู้ทางภาษาที่มีอยู่ การประเมินผลการใช้กลวิธีการเรียน ซึ่งจัดเป็นหัวข้อย่อยๆ ได้แก่ การประเมินผลการใช้ภาษา (production evaluation) การประเมินผลความสามารถทางภาษาโดยรวม (performance evaluation) การประเมินผลความสามารถในการทำงานหรือกิจกรรมทางภาษา (ability evaluation) การประเมินผลการใช้กลวิธีการเรียน (strategy evaluation) การประเมินผลความรู้ทางภาษาที่มี (language repertoire evaluation)

2. แนวทางการพัฒนาอภิปัญญา

O'Malley & Chamot (1990) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาอภิปัญญาในการเรียนภาษาต่างประเทศ ดังนี้

1. การมุ่งประเด็นสนใจในการเรียน ได้แก่ การตรวจสอบสิ่งที่ต้องเรียน การเชื่อมกับสิ่งที่รู้แล้ว การให้ความสนใจและการมุ่งสร้างความเข้าใจก่อนการสร้างชิ้นงาน
2. การวางแผนและการจัดการการเรียน ได้แก่ การค้นพบวิธีการเรียนภาษานั้นๆ การจัดการตนเอง การตั้งเป้าหมายของตน การบอกได้ว่าได้รับมอบหมายให้ทำงานอะไร การวางแผนการทำงานที่ได้รับมอบหมาย การหาโอกาสฝึกภาษา
3. การประเมินผลการเรียน ได้แก่ การควบคุมดูแลตนเองและการประเมินตนเอง

ในทำนองเดียวกันทิสนา แชมมณี (2551) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในการควบคุมการรู้คิดของตน อาทิ ให้ผู้เรียนระบุว่าจะเรียนรู้อะไร อะไรที่รู้แล้ว และอะไรที่ยังไม่รู้ การใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือในกระบวนการคิดเพื่อแก้ไขปัญหา การให้ผู้เรียนบันทึกการเรียนรู้โดยการบันทึกวิธีการคิด

และประสบการณ์จากการทำงาน ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบในการวางแผนและในการเรียนรู้และกำกับตนเอง การสรุปกระบวนการคิดเมื่อทำกิจกรรมแล้วเสร็จ และการประเมินผลตนเอง

ทั้งนี้ Oxford & Crookall (1989) ได้เสนอแนวคิดในการวัดและสำรวจกลวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าอาจใช้วิธีการสำรวจได้หลากหลาย อาทิ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การสัมภาษณ์ และใช้กระบวนการ “Think-aloud Protocols” การรวบรวมข้อมูลจากการจดบันทึกของผู้เรียนเกี่ยวกับกลวิธีที่ใช้ การใช้แบบสำรวจและการรวบรวมข้อมูลจากการฝึกฝนการใช้กลวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ Carell et al. (1989) Cornaire (2001) ได้เสนอแนะให้มีการสำรวจเชิงคุณภาพประกอบด้วย ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต การให้ผู้เรียนพูดออกเสียงในขณะทำกิจกรรม รวมทั้งการประเมินตนเองของผู้เรียน เพราะเครื่องมือเชิงคุณภาพเหล่านี้จะช่วยให้สามารถเก็บข้อมูลการใช้กลวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนและครอบคลุมมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป อภิปัญญาหมายถึงการที่ผู้เรียนเข้าใจและสามารถจัดระบบการคิดของตน วางแผน ประเมิน และตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองได้ เกิดจากความตระหนักรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเองเกี่ยวกับงานที่จะต้องเรียนรู้ และกลวิธีที่จะใช้ในการเรียนรู้เพื่อให้ประสบความสำเร็จ รวมทั้งความสามารถในการกำกับควบคุมตนเอง การส่งเสริมและพัฒนาอภิปัญญาของผู้เรียนจึงนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

วิธีการวิจัย

กลุ่มประชากรในการวิจัย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชา ผ.070 ภาษาฝรั่งเศสพื้นฐาน ภาคการศึกษา 1/2558 โดยเป็น group-class จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักศึกษา 17 คน รายวิชาดังกล่าวจัดการเรียนการสอนโดยสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส ภาควิชาภาษาและวัฒนธรรมตะวันตก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์โดยเป็นรายวิชาสำหรับผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ภาษาฝรั่งเศสมาก่อนแต่มีความสนใจที่จะเรียนเป็นวิชาเอกและวิชาโทต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 1 ภาคการศึกษา หรือ 16 สัปดาห์ โดยมุ่งเน้นที่การส่งเสริมอภิปัญญาให้แก่ผู้เรียน ประกอบด้วย 6 บท (unités) ซึ่งจะสัมพันธ์กับหัวข้อเนื้อหาในแบบเรียนภาษาฝรั่งเศส Alter ego+ Niveau A1 ในแต่ละหน่วยการเรียนนั้นประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะการคิดเป็นฐาน (thinking skill) ในการออกแบบกิจกรรม (นาตยา ปิลันธนาพันธ์, 2546) ผ่านทางการทำชิ้นงานต่างๆ ทั้งงานเดี่ยว งานคู่ และงานกลุ่ม อาทิ การทำแผนผังมโนทัศน์ (concept mapping) สรุปสิ่งที่เรียนไปแล้ว การใช้เทคนิค K-W-L ในการอ่านเรื่อง การเขียนผังการดำเนินงาน การทำโครงการกลุ่มออกแบบหนังสือเล่มเล็ก การประเมินผลงานของตนเอง (self-evaluation) และการประเมินโดยเพื่อน (peer evaluation) เป็นต้น โดยเมื่อจบกิจกรรมในแต่ละหน่วย/ชิ้นงาน ผู้เรียนจะต้องทำแบบบันทึกการเรียนรู้ของตนด้วย ทั้งนี้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวได้มีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะบางประการในการปรับกิจกรรมการเรียนในห้อง การทำชิ้นงาน และกิจกรรมการวัดและประเมินผล เพื่อให้มีความ

สอดคล้องต่อเนื่องกันมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ดี ตลอดระยะเวลาการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้นั้น คณะผู้วิจัย ได้มี การประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประเมินและปรับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผลให้มีความสอดคล้องกับกลุ่มผู้เรียน ระยะเวลาในการเรียนและวัตถุประสงค์ของการวิจัยมากยิ่งขึ้น

2) แบบสำรวจเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศส แบบสำรวจเจตคตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สำรวจเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรายวิชาภาษาฝรั่งเศสพื้นฐาน โดยคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติที่มีต่อภาษาและการเรียนภาษาต่างประเทศ (Gardner & MacIntyre, 1993; Dodick, 1996)

2.2 สร้างข้อคำถามโดยใช้เทคนิคของ Likert ประกอบด้วยการวัดองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ความเชื่อ (cognitive component – belief) ความรู้สึก (affective component – feeling) และพฤติกรรม การปฏิบัติ (conative component – action) รวมทั้งสิ้น 28 ข้อ ระดับความคิดเห็น/ระดับความรู้สึก 5 ตัวเลือก ได้แก่ มากที่สุด มาก ไม่แน่ใจ น้อย น้อยที่สุด โดยมีข้อความที่เป็นเชิงบวก (positive) รวม 15 ข้อ และเชิงลบ (negative) รวม 13 ข้อ

2.3 นำแบบสำรวจเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศสดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหา และความเหมาะสมของข้อคำถาม

3) แบบประเมินตนเองและแบบบันทึกการเรียนรู้ แบบประเมินตนเองเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับกระบวนการคิดและการตรวจสอบตนเองในการทำชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย ส่วนแบบบันทึกการเรียนรู้เป็นปลายเปิด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวน ตรวจสอบ และประเมินการเรียนรู้ของตน ซึ่งนักศึกษาจะต้องทำแบบบันทึกการเรียนรู้หลังจากเรียนจบแต่ละบทและหลังจากทำชิ้นงานต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายเสร็จสิ้น ทั้งนี้เพื่อให้เห็นภาพรวมว่านักศึกษากลุ่มเป้าหมายมีทักษะการรู้คิดเพียงใด มีการวางแผน และการจัดการกับปัญหาอย่างไร ควบคุมดูแลและประเมินการเรียนรู้ของตนได้ดีเพียงใด ในการพัฒนาแบบประเมินตนเองและแบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีในการเรียนรู้ภาษาที่สองและภาษาต่างประเทศ (Oxford 1990; Cyr, 1996) และแนวคิดทางจิตวิทยาการเรียนรู้ (สุรงค์ ใ้วตระกูล, 2554; สิริธร วิชาวุธ, 2554; Lefrançois, 1991) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบบันทึกการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน

3.2 สร้างรายการในแบบประเมินตนเอง ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เช่น ให้ผู้เรียนประเมินว่าตนมีความรับผิดชอบในการวางแผนการเรียนรู้และกำกับตนเองหรือไม่ มีการวางแผน หรือตรวจสอบการทำงานหรือไม่ เป็นต้น

3.3 สร้างรายการแบบบันทึกการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสพื้นฐาน เป็นแบบปลายเปิด เช่น ให้ผู้เรียนบันทึกว่าตนได้เรียนรู้อะไร มีปัญหาและอุปสรรคอะไร ได้รับประสบการณ์อะไรจากการทำงาน รวมทั้งให้บันทึกสรุปกระบวนการคิดเมื่อทำกิจกรรมแล้วเสร็จ ตลอดจนประเมินผลสำเร็จในการทำงานของตน

3.4 นำแบบประเมินตนเองและแบบบันทึกการเรียนรู้ที่คณะผู้วิจัยได้พัฒนาไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความตรงเฉพาะหน้า (face validity)

4) แบบสัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่ม (focus group) ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้สร้างแบบ

สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม (focus group) โดยสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เรียนในการควบคุมและตรวจสอบการเรียนรู้ของตน ว่ามีวิธีการอย่างไร ใช้กลวิธีใดในการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาที่พบ ได้รับความรู้และประโยชน์จากการทำกิจกรรมการเรียนรู้มากน้อยอย่างไร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. คณะผู้วิจัยประชุมวางแผนร่วมกันเพื่อกำหนดตารางเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมในการทำชิ้นงานต่างๆ
2. คณะผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ โดยในระหว่างที่ดำเนินการสอนนั้น คณะผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนและจดบันทึกหลังสอน
3. ให้ผู้เรียนทำแบบบันทึกการเรียนรู้เมื่อจบแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และแบบประเมินตนเองเมื่อทำชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จสิ้น
4. หลังจบการเรียนรู้ครบทุกหน่วยแล้ว คณะผู้วิจัยได้สำรวจเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศสของผู้เรียน โดยใช้แบบสำรวจเจตคติที่สร้างขึ้น
5. จัดสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงเจาะลึกเพิ่มเติมโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนคล้ายกัน ได้แก่ระดับคะแนนดีมาก ดี และระดับปานกลาง รวมจำนวน 6 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดที่เก็บรวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ผลที่ได้จากแบบประเมินตนเองและแบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ และการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา
2. วิเคราะห์ผลที่ได้จากการสำรวจเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศสของผู้เรียน โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มผู้เรียน โดยการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มประชากร

ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ผ.070 ภาษาฝรั่งเศสพื้นฐาน ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 17 คน โดยส่วนใหญ่เป็นหญิง ร้อยละ 76.5 เลือกเรียนวิชาเอกภาษาฝรั่งเศสร้อยละ 35.3 วิชาโทภาษาฝรั่งเศสร้อยละ 17.6 นักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ชั้นปีที่ 1 จบสายการเรียนวิทย์-คณิตในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 64.7 มีเกรดเฉลี่ยสะสมเท่ากับ/มากกว่า 3.50 คิดเป็นร้อยละ 52.9 นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์การเรียนภาษาในต่างประเทศ ร้อยละ 94.1

ผลการวิเคราะห์แบบประเมินตนเองของนักศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์แบบประเมินตนเองในการทำชิ้นงานของนักศึกษาดังแสดงไว้ในตารางที่ 1 พบว่านักศึกษาลงคะแนนส่วนใหญ่ได้นำสิ่งที่เรียนไปแล้วมาใช้ในการทำชิ้นงานต่างๆ และเห็นว่าตนได้เกิดการเรียนรู้

สิ่งใหม่ๆ จากการทำชิ้นงาน นอกจากนี้นักศึกษารู้ว่าตนมีปัญหาและข้อบกพร่องอะไร รู้ว่าควรปรับปรุงอะไร และรู้ว่าจะทำชิ้นงานให้ดีขึ้นได้อย่างไร กล่าวได้ว่าในภาพรวมนักศึกษามีทักษะการรู้คิดเป็นที่น่าสนใจ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินตนเองของนักศึกษา

ข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ)		
	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
ข้าพเจ้ารู้ปัญหาและข้อบกพร่องของตนเองจากการทำชิ้นงาน	12 (70.58)	3 (17.64)	2 (11.76)
ข้าพเจ้ารู้ว่าต้องปรับปรุงอะไรบ้างเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ	12 (70.58)	3 (17.64)	2 (11.76)
ข้าพเจ้ารู้ว่าต้องใช้แหล่งเรียนรู้อะไรเพื่อใช้ในการทำชิ้นงาน	12 (70.58)	3 (17.64)	2 (11.76)
ข้าพเจ้ามีการวางแผนก่อนเริ่มทำชิ้นงาน	11 (64.70)	1 (5.88)	5 (29.41)
ข้าพเจ้าตรวจสอบผลงานของตนเองในระหว่างการทำงาน	11 (64.70)	1 (5.88)	5 (29.41)
ข้าพเจ้าตรวจสอบผลงานของตนเองเมื่อทำงานเสร็จ	11 (64.70)	1 (5.88)	5 (29.41)
ข้าพเจ้าได้นำสิ่งที่เรียนไปแล้วมาใช้ในการทำชิ้นงาน	14 (82.35)	2 (11.76)	1 (5.88)
ข้าพเจ้าได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จากการทำชิ้นงาน	14 (82.35)	2 (11.76)	1 (5.88)

ผลการสังเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักศึกษา

ผลการการสังเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่บันทึกว่าตนได้เรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสจากการที่ไม่มีพื้นฐานมาก่อน ทั้งการสนทนาเป็นภาษาฝรั่งเศสในชีวิตประจำวันและกฎไวยากรณ์ที่จะเป็นพื้นฐานในการเรียนต่อไป อีกทั้งได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนๆ ในการทำงานกลุ่ม อย่างไรก็ตาม นักศึกษาก็รู้และเข้าใจว่าตนยังมีข้อบกพร่องที่ต้องเรียนรู้เพิ่มเติม เช่น การพูดออกเสียงภาษาฝรั่งเศส การเขียนประโยคให้ถูกโครงสร้างไวยากรณ์ ตระหนักว่าตนยังต้องมีความตั้งใจและพยายามให้มากขึ้น รู้ว่าต้องใช้เวลาในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งตั้งใจจะฝึกฝนเพิ่มเติมด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น อนึ่งข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับผลที่ได้จากแบบประเมินตนเองดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

ผลสรุปจากการสนทนากลุ่ม

คณะผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่มนักศึกษาจำนวน 6 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เพื่อให้ได้นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนคละกัน ได้แก่ นักศึกษาที่มีผลการเรียนภาษาฝรั่งเศสจากคะแนนสอบกลางภาคอยู่ในระดับดีมากจำนวน 2 คน ระดับดี 2 คน และระดับปานกลาง 2 คน โดยสรุปนักศึกษาได้สะท้อนว่าตนมีการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดจากการเรียนในรายวิชา ทั้งจากบทเรียนและผ่านทางการทำชิ้นงานต่างๆ

ทั้งงานเดี่ยว งานคู่ และงานกลุ่ม ได้รับประโยชน์อย่างมาก รู้สึกว่ารักภาษาฝรั่งเศสและอยากเรียนภาษาฝรั่งเศสต่อ และตนก็รู้ว่าถ้าจะให้ประสบความสำเร็จในการเรียนเอกฝรั่งเศสให้ได้มันจะต้องฝึกฝนเพิ่มเติม และรู้สึกว่าจะให้ทำงานออกมาเสร็จสมบูรณ์ต้องเพิ่มเติมหรือปรับปรุงอะไรบ้าง นอกจากนี้เห็นว่างานทุกชิ้นน่าสนใจ มีประโยชน์ เพราะตนรู้สึกว่าการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งจัดความคิดให้เป็นระบบมากขึ้น เช่น การจดบันทึกความคิดของตน การทำสรุปย่อโดยใช้ภาพประกอบ และสรุปสิ่งที่เรียนรู้ทั้งหมดในรูปของแผนผังมโนทัศน์หรือนำเสนอในรูปแบบอื่นๆ ตามแบบที่ตนถนัดซึ่งเป็นการฝึกฝนที่ดีมาก เพราะได้หันกลับไปทบทวนจัดความรู้ให้เป็นระบบด้วยตนเอง ได้สรุปกฎเอง ได้เห็นภาพ ได้เห็นตาราง ดังที่นักศึกษากล่าวไว้ว่า “ได้จัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่” “จัดระบบในหัวให้สบาย ก็จะทำให้เข้าใจ” ทั้งนี้ข้อมูลที่นักศึกษาสะท้อนในการสนทนากลุ่มนั้นสอดคล้องกับแบบประเมินตนเองและแบบบันทึกการเรียนรู้ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ผลการสำรวจเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศส

ผลจากการสำรวจเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศสรายวิชา ฝ.070 จากตารางที่ 2 พบว่าในภาพรวมนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศสหลังสิ้นสุดการเรียนวิชา ฝ.070 เท่ากับ 4.19 คะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .41 ซึ่งอยู่ในระดับดี และในรายข้อ พบว่าคะแนนเฉลี่ยเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศสส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีถึงดีมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศสที่สุด คือข้อ 15 ข้าพเจ้าตั้งใจมาเรียนภาษาฝรั่งเศส มีคะแนนเฉลี่ยเจตคติเท่ากับ 4.71 คะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .41 และมีเพียง 2 ข้อที่คะแนนเฉลี่ยเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศสส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางคือ ได้แก่ ข้อ 3 ข้าพเจ้าชอบฟังเพลงภาษาฝรั่งเศส คะแนนเฉลี่ยเจตคติเท่ากับ 3.24 คะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .51 และข้อ 12 ข้าพเจ้าชอบดูเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศฝรั่งเศส มีคะแนนเฉลี่ยเจตคติเท่ากับ 3.18 คะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .81 จากผลการวิเคราะห์หัดังแสดงไว้ในตารางที่ 2 กล่าวได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมอภิปัญญาในรายวิชา ฝ.070 ที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบขึ้นสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศสได้

ตารางที่ 2 ระดับเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศสรายวิชา ฝ.070

ข้อความ	คะแนน		ความหมาย
	mean	s.d.	
1. การเรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นเป้าหมายสำคัญของข้าพเจ้า	4.41	.71	ดีมาก
2. ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาหนึ่งที่น่าสนใจ	4.53	.62	ดีมาก
3. ข้าพเจ้าชอบฟังเพลงภาษาฝรั่งเศส	3.24	.75	ปานกลาง
4. ข้าพเจ้าอยากพูดภาษาฝรั่งเศสได้	4.59	.51	ดีมาก
5. ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาที่ไพเราะ	4.41	.62	ดีมาก
6. ข้าพเจ้ามีความถนัดในการเรียนภาษาต่างประเทศ	3.65	.70	ดี
7. ข้าพเจ้าชอบพูดภาษาต่างประเทศ	4.24	.66	ดีมาก
8. เมื่ออยู่นอกห้องเรียน ข้าพเจ้าชอบดูทีวี ภาพยนตร์ ภาษาต่างประเทศ	4.00	.79	ดี

ข้อความ	คะแนน		ความหมาย
	mean	s.d.	
9. เมื่ออยู่นอกห้องเรียน ข้าพเจ้าชอบฟังเพลงภาษาต่างประเทศ	4.18	.88	ดี
10. เมื่อทราบว่ามีการเปิดวิชาภาษาฝรั่งเศสพื้นฐานข้าพเจ้ารีบลงทะเบียนทันที	4.06	.83	ดี
11. การเรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นสิ่งที่คุ้มค่า	4.41	.51	ดีมาก
12. ข้าพเจ้าชอบดูเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศฝรั่งเศส	3.18	.81	ปานกลาง
13. ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจได้เรียนภาษาฝรั่งเศส	4.59	.62	ดีมาก
14. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์สามารถนำความรู้ไปใช้ได้	4.65	.49	ดีมาก
15. ข้าพเจ้าตั้งใจมาเรียนภาษาฝรั่งเศส	4.71	.47	ดีมาก
รวม	4.19	.41	ดี

หมายเหตุ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 มีเจตคติดีมาก; 3.41-4.20 มีเจตคติดี; 2.61-3.40 มีเจตคติด้านกลาง; 1.81-2.60 มีเจตคติต่ำ; 1.00-1.80 มีเจตคติต่ำมาก

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมอภิปัญญาของนักศึกษาในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสพื้นฐาน (ผ.070) ในครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลในประเด็นหลักได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาจากแบบประเมินตนเอง แบบบันทึกการเรียนรู้ และการสนทนากลุ่มมีความสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน โดยพบว่านักศึกษามากกว่าครึ่งได้เรียนรู้การจัดการเรียนรู้ของตนเอง อาทิ การวางแผนการเรียน การตั้งเป้าหมายการเรียน การจัดระบบความคิดของตน การประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากกรอบการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ได้ใช้ทักษะการคิดเป็นฐาน อีกทั้งคณะผู้วิจัยได้พยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตระหนักในการจัดระบบความคิด การวางแผน และการตรวจสอบการเรียนรู้และการทำชิ้นงาน ผ่านการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมเดี่ยว กิจกรรมคู่ และกิจกรรมกลุ่ม โดยจะให้ผู้เรียนได้จัดกลุ่มทำงานในหลายลักษณะ เช่น ทำงานกับเพื่อนสนิท (voisin/partenaire) บางกิจกรรมเป็นการคละกลุ่มตามระดับความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศส หรือบางครั้งเป็นการจับกลุ่มคละตามบุคลิกลักษณะของผู้เรียน หรือการคละแบบสุ่ม (aléatoire) โดยใช้การเล่นเกมนภาษาฝรั่งเศส เช่น ผู้ที่จับได้ศัพท์หมวดเดียวกัน หรือคำกริยา (verbe) กลุ่มเดียวกัน ทั้งนี้จากการสนทนากลุ่มนักศึกษาเห็นว่าได้รับประโยชน์อย่างมากจากการทำงานกลุ่ม ได้เรียนรู้ข้อบกพร่องของตนเองและรู้ว่าควรต้องฝึกฝนเรื่องใดเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนที่คณะผู้วิจัยเห็นว่านักศึกษาจะมีความกระตือรือร้นและสนุกในการทำงานร่วมกัน ได้เรียนรู้ช่วยเหลือกัน เพื่อนที่เก่งกว่าจะอธิบายให้เพื่อนที่เรียนอ่อนกว่าฟังช่วยสรุปประเด็นคำถาม เป็นต้น

นอกจากนี้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น คณะผู้วิจัยได้คำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการส่งเสริมอภิปัญญา ดังที่ Ames (1990) ได้เสนอแนะไว้ว่าควรให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของงานที่ได้รับมอบหมาย เน้นความเป็นอิสระในการทำงาน (autonomy) ให้โอกาสผู้เรียนได้เป็นผู้นำกิจกรรม กระตุ้น

ให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่ม เพื่อให้ได้เรียนรู้การแก้ปัญหาและการประเมินสถานการณ์ โดยผู้เรียนจะทราบถึง ความคาดหวังของผู้สอนด้วยเพื่อให้สามารถวางแผนและทำงานให้สามารถสำเร็จลุล่วงได้

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่าผลวิจัยในครั้งนี้อาจสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งได้สำรวจกลวิธีการเรียนภาษาฝรั่งเศสของนักศึกษาวิชาเอกและวิชาโทภาษาฝรั่งเศสและพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ใช้กลวิธีการจัดการและการประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด (สิริจิตต์ เดชอมรชัย และชนยา ด่านสวัสดิ์, 2552) ในประเด็นนี้จึงน่าสนใจหากจะได้ศึกษาต่อไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการสอนของผู้สอนและกลวิธีการเรียนของผู้เรียน รวมถึงการวิเคราะห์เปรียบเทียบกลวิธีอภิปัญญาของผู้เรียน โดยคำนึงถึงพื้นฐานของผู้เรียน หรือความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น สาขาวิชา/สายการเรียน กลุ่มการเรียน และประสบการณ์การเรียน ด้านภาษา เป็นต้น

2. ผลจากการสำรวจเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรายวิชา ๘.070 ภาษาฝรั่งเศสพื้นฐาน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีเจตคติอยู่ในระดับมาก-มากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นความตั้งใจในการมาเรียน ภาษาฝรั่งเศส รู้สึกดีใจที่ได้เรียนภาษาฝรั่งเศส และรู้สึกว่าการเรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นสิ่งที่มีความหมาย สามารถ นำความรู้ไปใช้ได้ (ตารางที่ 2) ในประเด็นนี้อาจเนื่องจากนักศึกษาที่มาลงทะเบียนเรียนเป็นนักศึกษาที่ไม่มี พื้นความรู้มาก่อน เป็นการเรียนปรับพื้นฐานความรู้ที่ไม่มีการตัดเกรดรายวิชา นักศึกษาเหล่านี้ต้องการที่จะ เรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นวิชาเอกหรือวิชาโทในอนาคต ดังนั้นนักศึกษาจะต้องมีความตั้งใจและมีความสนใจ ในการเรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นอย่างมาก เพื่อให้ประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย ผลการศึกษาดังกล่าว อาจสะท้อนได้ว่านักศึกษากลุ่มนี้ต้องมีความมุ่งมั่นและมีวินัยในการเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการ ควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง ในเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ อาทิ ลักขณา สิริวัฒน์ (2558) และอัครา เิบสุขศิริ (2559) ที่เห็นว่าการมีวินัยในตนเองจะช่วยให้สามารถควบคุม ตนเองได้ (self-regulated learning) ส่งผลต่อการกำกับ ดูแล และจัดการการเรียนรู้ของตนเองด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

1. การฝึกฝนกลวิธีการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลวิธีอภิปัญญานั้น ควรต้องทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง (self-regulation) ในเรื่องนี้นักการศึกษา (อัครา เิบสุขศิริ, 2559; Carell et al., 1989) ได้เสนอแนะว่าอาจจัดสถานการณ์ให้มีการฝึกกลวิธีนั้นๆ โดยเฉพาะ และให้มีการทำซ้ำด้วย และจะต้องสอนให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ของ ตนเอง (learn how to learn) เพื่อพัฒนาให้เป็นผู้เรียนที่เชี่ยวชาญ (expert student) ที่รู้จักตนเอง รู้ว่าจะ ต้องเรียนรู้อย่างไรจึงจะดีที่สุดสำหรับตน และสามารถควบคุมตนเองได้ ดังที่ อัครา เิบสุขศิริ (2559) กล่าวว่าเป้าหมายสูงสุดในการจัดการศึกษาคือการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต ซึ่งกระบวนการที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวคือการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถควบคุมตนเองได้

2. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมอภิปัญญานั้น ควรให้ผู้เรียนได้มีการตั้งเป้าหมาย ในการทำงานด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่ม ให้เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และยอมรับ ในความสามารถของกันและกัน ทั้งนี้ Ames (1990) เสนอแนะว่าผู้สอนจะต้องกระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้เรียน เกิดความสนใจในการทำกิจกรรมและเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์และคุณค่า ของสิ่งที่เรียน อันจะเอื้อต่อการควบคุม กำกับและดูแลการเรียนรู้ของตนเองได้

3. การมอบหมายชิ้นงานต่างๆ ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการเลือกงานตามความสนใจ และควรมอบหมายงานที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนให้มากที่สุด (authentic) เพื่อให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าของงานนั้นๆ ที่ได้รับมอบหมาย ควรเป็นงานที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ประมวลและสังเคราะห์สิ่งที่ได้เรียนรู้มา และได้ใช้ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้ ความสามารถของตน รวมทั้งการฝึกฝนกลวิธีอภิปัญญาด้วย (Nunan, 1994) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องสนับสนุนและส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นนักเรียนรู้ (learner) เป็นผู้นำ (leader) ตลอดจนเป็นนวัตกรรม (innovator) ที่สามารถสร้างความรู้เอง (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาร์ ยินดีสุข, 2557; ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2558)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยนำร่องกับกลุ่มผู้เรียนชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาภาษาฝรั่งเศส พื้นฐาน ดังนั้นจึงควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาอภิปัญญาของนักศึกษาในชั้นปีอื่นๆ ในรายวิชาอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบผลกับการศึกษาค้างนี้ หรือเพื่อให้ได้ข้อมูลภาพรวมของกระบวนการรู้คิดของนักศึกษาที่เรียนภาษาฝรั่งเศส

2. ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจมุ่งศึกษาผลการส่งเสริมและพัฒนากลวิธีอภิปัญญาในการอ่านและการเขียนภาษาฝรั่งเศส โดยอาจทำการศึกษาติดตามผลของนักศึกษากลุ่มประชากรในครั้งนี้อาจจะมีความคงทนหรือไม่ หรือจะมีผลการพัฒนาได้ดีขึ้น หรือไม่ เป็นต้น

3. หากจะมีการวิจัยในครั้งต่อไป อาจศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวกับลักษณะการเรียนรู้เฉพาะ (learning style) หรือแรงจูงใจในการเรียนกับการใช้กลวิธีอภิปัญญาในการเรียนภาษาฝรั่งเศสของผู้เรียนด้วย หรืออาจเพิ่มวิธีการให้ผู้เรียนถ่ายทอดกระบวนการรู้คิดของตนด้วยวาจา (verbal report) เพื่อจะได้ข้อมูลแน่ชัดยิ่งขึ้นว่านักศึกษาคิดอะไร และใช้กลวิธีการรู้คิดอย่างไรในขณะทำกิจกรรมนั้นๆ นอกจากนี้อาจเพิ่มแบบวัดความตระหนักรู้ของผู้เรียนด้วย (awareness) ซึ่งอาจทำให้ได้ข้อค้นพบหรือประเด็นอภิปรายที่น่าสนใจและชัดเจนมากขึ้น

4. เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มการเรียนรู้ รายวิชาเอก/โท พื้นฐานสายการเรียนของนักศึกษา เกรดการเรียน ดังนั้นหากจะศึกษาให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น อาจมีการศึกษาและวิเคราะห์ผลโดยคำนึงถึงตัวแปรต่างๆ ดังกล่าวด้วยว่ามีผลต่อการพัฒนาอภิปัญญาของนักศึกษาหรือไม่ อย่างไร

บรรณานุกรม

- ทิตนา แชมมณี. (2551). **ศาสตร์การสอน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นาตยา ปิณฑานนท์. (2546). **จากหลักสูตรสู่หน่วยการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2557). **การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์สินลาร์ตน. (2558). **ปฏิรูปการเรียนรู้: ปฏิรูปการศึกษาจากล่างขึ้นบน**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พี.เอ. ลิฟวิ่ง.
- ลักขณา ศรีวัฒน์. (2558). การรู้คิด. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สมศักดิ์ สิทธิธิติกุล. (2541). **การวิเคราะห์ความตระหนักในกลวิธีอภิปัญญาเพื่อความเข้าใจของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สิริจิตต์ เดชอมรชัย และชนยา ด้านสวัสดิ์. (2552). กลวิธีการเรียนภาษาฝรั่งเศสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. **วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย**, 32(1), 40-53.
- สิริอร วิชชาวุธ. (2554). **จิตวิทยาการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวงศ์ ใจดีตระกูล. (2554). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา รสสุข. (2558). **คู่มือการเรียนรู้เชิงรุก**. กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ.
- อัสรา เอ็บสุลารี. (2559). **จิตวิทยาสำหรับครู**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Ames, C. (1990). Motivation: What teachers need to know. *Teachers College Record*, 91: 409-421.
- Carrell, P.L. (1989). Metacognitive awareness and second language reading. *The Modern Language Journal*, 73, 2, 121-134.
- Carrell, P.L., Pharis, B.G., & Liberto, J.C. (1989). Metacognitive strategy training for ESL reading. *TESOL Quarterly*, 23(4), 647-678.
- Chatpunnararangsee, K., & Pookcharoen, S. (2556). A metacognitive-Based Analysis of Online Reading Strategies among Thai EFL Undergraduate Students. **วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**, 13(2), 117-142.
- Cornaire, C. (2001). Mémoire et stratégies d'apprentissage. In C. Cornaire & P.M. Raymond (Eds.), *Regards sur la didactique des langues secondes* (pp.71-101). Outremont: Les Editions LOGIQUES.
- Cyr, P. (1996). *Le point sur les strat gies d'apprentissage d'une langue seconde*. Anjou: Les Editions CEC.
- Dodick, D.J. (1996). A study of the attitudes and motivation of high school foreign language students. *The Canadian Modern Language Review*, 52(4), 577-595.
- Gardner, R.C., & MacIntyre, P.D. (1993). On the measurement of affective variables in second language learning. *Language Learning*, 43, 157-194.

- Lefrançois, G.R. (1991). *Psychology for teaching*. Belmont: Wadsworth Publishing.
- Nunan, D. (1994). *The learner-centred curriculum*. Cambridge: Cambridge University Press.
- O'Malley, J.M., & Chamot, A.U. (1990). *Learning strategies in second language acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Oxford, R. (1990). *Language Learning Strategies : What every teacher should know*. New York: Newbury House Publishers.
- Oxford, R., & Crookall, D. (1989). Research on Language Learning Strategies : methods, Findings and Instructional Issues. *The Modern Language Journal*, 73(4), 404-419.
- Rubin, J. (1981). Study of cognitive processes in second language learning. *Applied Linguistics*, 2, 118-131.
- Wenden, A.L. (1998). Metacognitive knowledge and language learning, *Applied Linguistics*, 19(4), 515-537.